

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "

Helyben háshoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 kedd utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.

Asszerkesztőség kóriratok visszaszedés
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalban intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Az anyákhoz és apákhoz.

Irta Rákosi Jenő.

Az újabb kor legnagyobb és legdicsőbb vívmánya az, hogy az értékek benne helyet cseréltek. Régen az arany és ezüst, a drágakő, a selyem és bársony és a pénz minden neme és az anyagi érték ezer formája volt emberi felfogás szerint a gazdagság fogalma. Az egyesek ma is ezek után az értékek után futnak káros versenyben. Az összesség sem hanyagolja el az anyagi javak e tömegét. De immár ott trónol a legvilágosabb elmékben a megismerés, hogy a nemzetek legdrágább kincse, legértékesebb vagyona, legfőbb ereje az ember maga.

Minden mozzgatumnak tehát, amelyet eddig humanitáriusnak tartottunk, óriási gazdasági jelentősége van. A közoktatásügye, a közegészségé, és mind az, ami az emberlőke gyarapítását és megjavítását szolgálja, elsősorban közgazdasági szolgálat. Hiszen a vésőnek, a kalapácsnak, a tollnak és az ekeszarvának is az ad nagyobb értéket, hogy hányan forgatják és kik veszik kezükbe. Az ember teszi becsessé az anyagot, nem megfordítva. Az ököritői rémes katasztrófának iszonyúsága éppen abban rejlik, hogy nem a gazda vesztette el birtokát, hanem a föld vesztette el gazdáját.

Iparkodás, munka, takarékoság okosság minden elveszett értéket vissza tud szerezni. De a legáldottabb föld sem képes az elvesztett gazdát, az elpusztult embert életre kelteni. A kezdetlegesen összerótt vityilló kastélylány nő a szorgalmas ember kezében; a leglényesebb vár összeomlik, ha az ember kipusztul belőle.

Az utolsó tíz év magyar államférfiai e megismerések alapján olyan munkát indítottak meg, amelylyel Magyarországot a civilizáció élére állították. Az ember s főleg a gyermek védelem oly szervezetet nyert hazánkban, melynek szinte mondhatnám csodájára járnak a nyugati társadalmak vezéralakjai. Ki merné tagadni, hogy Magyarország jövődjének a kérdése a magyarság hatalmas és ellenállhatatlan kifejlődése. Nincs ennél nemzetibb, nincsen függetlenebb politikai. De sőt nemcsak Magyarország his-

tóriai nagyságának helyreállítása fordul meg ezen a kérdésen, hanem Európa keleti részének békéje, művelődése, biztossága és virágzása is. Mert a Tisza-Duna hatalmas völgyében, a Kárpátok gyönyörű koszorújában nincsen egyetlen faj sem, amelyre egy birodalmi szervezet biztosan támaszkodhatnék, kizárólag csak a magyar. Abban a pillanatban, amidőn e fajnak számbeli, műveltségi és vagyoni ereje megtöretne a sors csapásai alatt oly mértékig, hogy le kellene mondania vezénylő és egységbe kapcsoló hivatásáról: abban a pillanatban a fajok ádáz versengése és visszavonása ütné lelhydrafejét. A bomlást külső hatalom ideig-óráig fenntarthatná, de csak a szabadság árán, csak az autokrácia vaskezelével. Minthogy pedig az ily hatalomnak semmi etikai cálja nem volna hatalmi érdekén kívül, hovahamarább meg kellene örödnie s ez a gyönyörű, az Isten által is egységesnek teremtett ország, prédája lenne prédakeresőknek és széttagoltatnék s latrok osztozkodnának Krisztus urunk e ragyogó számunkra kiterített köntösén, melynek amíg mi itt vagyunk, Magyarország a neve.

Ez a jelentősége annak a mozgalomnak, mely minden alakjában az emberanyagot védi ebben a sok külső és belső ellenségtől tépett országban, a melynek legújabb alkotása a Gyermekszanatórium.

A Gyermekszanatórium Egyesület a beteg gyermekeknek vet ágyat, nyújt segítséget és rendel ápolót, hogy mentse az életnek.

Társadalmunk jeles és önzellen vezérférfiai állanak ez alkotás élén és küzdik: ki hívó, kérő, buzdító szavukat a nemzet társadalmához. Szegény és gazdag, aki meghallod, nyisd ki elejbe a szivedet. Nincs a világon irgalmasság szebb és meghatóbb, mint a mely a beteg gyermek ágya fölé hajlik. Te akit az Isten gyermekkel áldott meg, jer és segíts és ezzel háláld meg a gondviselésnek azt, hogy képes vagy a magad gyermekéről gondoskodni anyai, apai szived boldogságára. Te akitől a sors megtagadta a gyermek örömét, jer és segíts éppen ezért. Mert meg vagy kímélve attól a pokoltól, mely az elhagyott, szegény szülő szívet oly iszonyuan sanyargatja:

attól, hogy nem képes beteg gyermekéről gondoskodni.

Gyertek mind akik ezt olvasátok meggondolván, hogy az Isten munkáját végzitek; meggondolván, hogy a nemzet beteg gyermekeiről veszitek le a szenvedést.

Mily fenséges látvány: a társadalom páros viadalban a köztük orvászándékkal bujkáló halállal. Nem fogjuk legyőzni, mert a földön az emberi lelken kívül nincsen halhatatlan semmi és senki, csak éppen egymaga a halál. De szembe szállunk e rémmel és nem engedjük, hogy szöveltségben a szegénységgel, a nyomorral, a könnyelműséggel, könnyű prédához jusson.

Akit lehet, ahol lehet, ahányat lehet sápadt kicsinyeink közül kiragadjuk kegyetlenül fojtogató csontos kezéből: ez a szegény gyermekek szanatóriumának magasztos hivatása.

A gróf Zichy János vallás és közokt. miniszter kormányzósága alatt álló *»Országos Gyermekszanatórium Egyesület«* központi irodája Budapest, Dohány-utca 39. szám alatt van. A tagok kötelezettségei a következők: a) a rendes tag három évre 5 korona évi tagdíjat fizet; b) pártoló tag, aki egyszersmindenkorra legalább 100 koronát ad; c) az alapító tag legalább 1000 korona alapítványt tesz s ezt legfeljebb 5 év alatt befizeti; d) örök-alapító az, ki legalább 5000 koronával járul az egyesület céljaihoz és ez összeget legalább 5 év alatt befizeti; e) ágyalapító tag az, ki legalább 10.000 (tízezer) korona alapítványt tesz. Az ágyalapító jogosítva van abban a szanatóriumban, melynél ágyalapítványt tesz egy ágyat évenként díjtalanul az általa ajánlott beteg számára igénybe venni. Az alapítványok gróf Zichy János kormányzó címére is Budapest Vas-utca 10. sz. intézhetők.

A bárándi függetlenségi jelölt. Annakidején megirtuk, hogy a bárándi kerületben Nadányi Gyula földbirtokos függetlenségi jelölttel szemben Szabó József derecskei református lelkész is fellép. Emiatt a pártviszályok is uralkodnak a kerületben, amely bizony szomorú kimenetellel kecsegtet. Most, mint értesülünk a függetlenségi párban teljes az egyeiértés és Szabó József vissza is lépett a jelöltségről, így Nadányi Gyula egyedül marad függetlenségi jelöltül. Nadányi ellenjelöltje Buday József derecskei ügyvéd lesz, aki munkapárti programmal lép fel.

Legjobban ajánlható az uri közönségnek ruhabetérszerzésre

MITTEILER EDE

Nagyvárad,
 Rákóczi-ut
 (Uri casino épület)
 Telefon 520.

ANGOL DIVAT FÉRFISZABÓ-CÉG

Szövetek méterenként nálam a legolcsóbb gyári árban szerezhetők be.

magyar angol szövekből a legújabb szabás szerint a legszebb kivitelben készít férfi-öltönyöket s minden e szakba vágó rubaneműeket. — Női costumokat valódi angol SZÖVETEK nagy választékban

Nadányi Károly beszámolója. Nadányi Károly vasárnap tartotta meg kerületi több községben a beszámolót. A választók mindenütt nagy óvációkban részesítették a volt képviselőt, akinek újból való megválasztásában erősen bíznak hívei.

Választási mozgalmak.

Zichy János Székesfehérvárott.

Gróf Zichy János vallás- és közoktatásügyi miniszter vasárnap reggel Székesfehérvárra utazott, hogy az ottani nemzeti munkapárt alakuló közgyűlésén résztvegyen. Fél 10 órakor érkezett a gyorsvonat a székesfehérvári pályaudvarra, ahol a kultuszminisztert nagy tömeg várta gróf Széchenyi Viktor főispánnal az élén. A főispán és Tóth Aladár volt szabadelvű országgyűlési képviselő rövid üdvözlő beszédeire Zichy János röviden válaszolt.

A miniszter és azok, akik fogadására kijöttek, kocsikra ültek s hatalmas kocsisorkán bajtatták a »Magyar Király« szálloda elé. Gróf Zichy innen gyalog a püspöki palotába ment, ahol dr. Prohászka Ottokár megyés püspök fogadta.

Fél 11 órakor megkezdődött a székesfehérvári katolikus kör nagytermében a nemzeti munkapárt alakuló közgyűlése. A minisztert, aki Széchenyi Viktor gróf főispán kíséretében érkezett a gyűlésre, Vértessy József, az előkészítő-bizottság elnöke üdvözölte.

Ezután verebi Végő István elnök fölkérte a minisztert, hogy fejtsse ki a munkapárt törekvéseit.

Gróf Zichy János beszédében kiemelte, hogy a koalíció felbomlott akkor, mikor az önálló magyar bank kérdését, mint követelést állította fel a koalíciónak egy pártja. Az önálló bank követelésének joga az 1867 XII t.-c-ben van letéve. Mi mindnyájan annak fogtuk fel és mi, különösen akik az 1867 XII t.-c. alapján állunk, támaszkodva a legkiválóbb pénzügyi kapacitások véleményére, a legkiválóbb pénzügyi politikusok felfogására és álláspontjára, mint aminő Wekerle Sándor, Széll Kálmán, Popovics Sándor, Lukács László stb. véleménye, mindannyian azon felfogásból indultunk ki, hogy az önálló banknak a mai viszonyok között való felállítása nem szolgál Magyarországi közgazdasági érdekeinek. Ez tehát nem politikai kérdés, hanem célszerűségi és közgazdasági kérdés. Én mindekor tánthathatlan híve voltam a 67-es alapnak. Én akkor léptem ki a néppártból, mikor a Széll Kálmánnal szemben folytatott obstrukció révén az 1867 XII t.-c. alapjait félteni kezdtem. A koalícióba tartozó alkotmánypártban láttam Deák Ferenc hagyományai megőrzésének legtöbb biztosítékát. Most, amikor ezen párt feloszlása után azt láttam, hogy megjelent egy férfiú, aki a korona bizalmát bírja és aki az 1267 XII t.-c. alapján áll, kezében a munka jelszavával díszített zászlót tartja akkor én látva ezen viszontagságos állapotokat, látva, hogy meg kell menteni ezt az állapotot, mert csak ezen az alapon lehet megtalálni a korona és a nemzet közötti összhangot, nem mondom, hogy áldozatok nélkül, mert tradíciókall kellett szakítanom, mert szembe kellett szállanom a népszerűtlenségével, de megtettem, mert kötelességet akarok teljesíteni.

Én nem akarok most részletesen belemenni a kormány programjának fejtegetésébe, csak röviden akarom hangsúlyozni azt, hogy a kormány az általános választójog alapján áll. Az általános választójog alapján akar-

juk felépíteni az új választási törvényt és azt kívánjuk, hogy ebben a parlamentben nemcsak bizonyos foglalkozási ágak, hanem minden jó és tisztes kielégítést találjon, azonban úgy, hogy az ország magyar nemzeti jellege biztosítva maradjon.

A kormány programjának egy másik része, amely az én tárcámhoz közel áll, az 1848 évi XX. te. tokozatos végrehajtása és mindenekelőtt a magyar kath. autonómia létesítése. Ne féljenek nem arról van szó, hogy a régi szabadelvű párt újból feltámadjon, vagy egyik másik párttörredék életre keljen, hanem hogy egyesítsük most azokat, akik 67-es alapon állnak, hogy azután egyesül erővel fogjunk a munkához.

A miniszter után Havranek József nyugalmazott polgármester, kir. tanácsos följajánlotta a székesfehérvári nemzeti munkapárt nevében gróf Zichy Jánosnak a kerület mandátumát.

Gróf Zichy János kijelentette, hogy a jelölést elfogadja.

Ezután még megválasztották az újonnan alakult megyei és városi munkapárt tisztikarát és végrehajtóbizottságát és ezzel a gyűlés véget ért.

Gróf Zichy János a kath. körből a püspöki palotába ment, ahol számos, különböző küldöttség tiszteletét fogadta.

Délután 2 órakor a Magyar király szálló nagy termében 400 terítékes banket volt a miniszter tiszteletére. Itt számos fölköszöntő hangzott el.

A kultuszminiszter ezután még egyszer felkereste Prohászka Ottokár püspököt, ahonnan hétfőn este érkezett vissza a fővárosba.

Apponyi Albert gróf Mádon.

Bernáth Béla, a mádi kerület volt Kossuth-párti képviselője, vasárnap tartotta programbeszédét Mádon. A beszámoló gyűlésen részt vett Apponyi Albert gróf is, aki a Kossuth-párt több tagjának kíséretében reggel utazott Mádra.

Apponyi Albert gróf beszédében többi közt ezeket mondotta:

A nemzeti jogok fejlesztése tekintetében két kérdés áll előtérben. Az egyik a közgazdasági önállóság kérdése. A mi ellenfeleink ugyan azt állítják, hogy ez nem adhat összeütözközésre alkalmat, ez küzdelemnek nem képezheti tárgyát, mert hiszen a nemzetnek joga a közgazdasági önállóságra törvényileg biztosítva van, ez csak célszerűség kérdése, amint a nemzetnek ezt a célszerűséget felismeri, joga van hozzá. Hát ez így van törvény szerint, snjnos azonban nem így van a valóságban, mert a nemzetnek ezen jogai olyanok, melyek addig jogok, míg a nemzet azzal élni nem akar, de mihelyt a nemzet élni kíván azokkal, az mondatik, hogy ezek csak kirakatba való jogok, ezek csak aranyozott papírból készült torták, ezek csak megnezní, közszemlére valók, nem arra valók, hogy a nemzet azokkal élhessen. (Élénk éljenzés.)

A másik kérdés a katonai kérdés. Türetlenül, elviselhetetlen állapot az, hogy egy önálló nemzet, amely nemzet akar lenni, a nemzeti életnek egy olyan szerve, mint amilyen a nemzeti katonaság, nélkülözze. Türetlenül állapot az, hogy mikor a mi fiaink katonai szolgálatot teljesíteni mennek, akkor olyan benyomásunk legyen — már azoknak, akik a közös hadseregbe soroztatnak be — mint hogyha egy idegen államban, idegen hadseregben kellene szolgálatot teljesíteni, hogy ne lássák az ország színeit, hanem idegen színeket, hogy ne hallják az országnak nyelvét, hanem idegen nyelvet, hogy a mikor a mi törvényeink Magyarorszá-

got mint önálló államot állítják oda, amely csak szövetségben van Ausztriával és bizonyos intézményeit tette Ausztriával közösökké, amit mi függetlenségi nem helyeslünk. (Élénk helyeslés.)

Mi mindent elkövetünk az iskolában, hogy nem magyarjaink testvéreink gyermekeit hű magyar állampolgárokká neveljük.

Mi a közigazgatásban mindent elkövetünk, hogy a magyar állam ténsege jusson kifejezésre azokban a jótéteményekben is, amelyeket az állam közigazgatás útján juttat közönségének, betegsegélyezésben.

Es mivel mi nem akartunk ezen célokról lemondani, azért nem vagyunk mi kormányon és azok, akik kormányon vannak, nem képviselnek semmi egyebet még, mint ezen célokról való lemondást és ezt nevezik nemzeti munkának. (Lelkes éljenzés.)

A választási joggal állanak a nemzet ele, ha tudnának megállapodni a tekintetben erre nézve, hogy mit akarnak.

Az új kormányának Magyarországra zudítása oly körökből indult ki, amelyekben a választói reform kérdése mint olyan akna szerepel, amelyen a történelmi Magyarországot fel akarják robbantani. Es ezek azután minden nemzeti biztosíték nélkül hozták volna az általános korlátlan szavazati jogot. Amde nem téhették, mert hiszen tudvalevő dolog az, hogy ennek a kormánynak az országban semmi talaja nem volna, hogyha nem akadt volna segítársa abban a férfiban, aki a régi szabadelvű pártnak erejét képviseli. Ez a férfiú pedig a választási törvényben épen ellenkező irányzatokat képvisel.

Nekem nincs okom arról hallgatni, tisztelt barátaim, én hivatkozhatom az én negyven éves multamra és arra, hogy a választójog fokozatos kiterjesztését akartam és most is akarom és most is az legeg előttem mint cél, hogy minden ember, aki közterheket visel, jogokkal is legyen felruházva. (Élénk helyeslés.) De függetlenségi magaslatos programunkat, az országnak teljes függetlenségét, szintén nem tudjuk elérni egy csapásra és ha egy csapásra el akarnak érni és kieroszakolni, akkor végzetes veszedelmekbe borítanak hazánkat. Végül kérte a polgárokat, hogy tartsanak ki a függetlenségi lobogó mellett.

Tisza István Debrecenben.

Vasárnap tartotta Debrecenben a Kuenpárt alakuló gyűlését, amelyen gróf Tisza István is megjelent Berzeviczy Albert társaságában. Tisza megjelenése Debrecenben azt eredményezte, hogy megismétlődtek ugyanazok a tüntetések, amilyenek Szegeden, Aradon fogadták. Kövekkel, záptojásokkal dobálták s ő csak erős katonai és csendőri fedezettel tudott a városba bevonulni.

A gyűlést délután 3 órakor Komlóssy Cező pártelnök nyitotta meg, utána pedig Jászy Viktor jogakadémiai tanár bejelentette, hogy a debreceni harmadik kerület Láng Lajos volt kereskedelmi minisztert jelölte, a másik két kerület később fog jelölni.

Előbb Berzeviczy Albert beszélt, majd Tisza István gróf emelkedett szólásra. Csak erre vártak a teremben levő szociálisták, akik eddig békésen viselkedtek. Egyre-másra közbekiáltásokkal zavarták a szónokot. Hol a terem egyik, hol a másik arkából hangzott fel egy-egy közbekiáltás, melynek elkövetőjét aztán zűrzavaros lármában közben dobták ki a teremből.

Tisza elsősorban az elmúlt négy év történetét vázolta, azt a csődöt, melyet a koalíció vállalkozása mondott. Sokan a régi korszak emberei közül, ő maga is mindent meg-

Teljes tisztelettel:

UJHELYI RÓZA
női kalap különlegességi üzlete
NAGYVÁRAD, RÁKOCZI-UT.
TELEFON 130. — TELEFON 130.

Tavaszi értesítő!

Szives tudomására hozom a m. t. hölgy közönségnek, miszerint

eredeti párisi modell kalapjaim

megérkeztek és azok üzletben bármikor megtekinthetők.

Kedvező párisi összeköttetésem révén abban a helyzetben vagyok, hogy a versenyt felvehetem a fővárossalsi.

kísérlettek' hogy a koalíciót megmentsék, ez azonban teljesen lehetetlennek bizonyult. A választójog kérdésében csak egy szempont lehet irányadó, az, hogy a választójogot oly módon oldják meg, mely a magyarság befolyását minden tekintetben biztosítsa.

Egy hang: A választójog kell a népnek!

Élénk felkiáltások: Ki vele! Dobjátok ki! Éljen Tisza! (A közbekiáltót eltávolítják a teremből.)

Tisza István gróf: En azt kérem az uraktól, hogy egyelőre még hagyjunk békében a mi t. polgártársunkat.

Fölkiáltások: Már kint van! (Derűtség.)

Ha kint van sajnálom. (Derűtség.) de nem tehetek róla. Ha beenn volna még, akkor arra kérném, hogy helyezkedjünk egyelőre a jogegyenlőség talajára. (Élénk éljenzés) és bizuk a népre, hogy majd a választások alkalmával nyilvánítsa a maga akaratát.

Tiltakozik az ellen, hogy ebbe a kérdésben minduntalan belevonják a király személyét, holott ez nem exponálja magát, ennek a kérdésnek semmiféle megoldása érdekében és épp úgy volt hajlandó jóváhagyni az Andrássy-féle javaslatot, mint ahogy elfogad egy a magyarságra nézve kedvezőbbet. Justh Gyulának ebben a kérdésben a magyarfaló osztrák körök a szövetségesei. Részletesen foglalkozik ezután Apponyi Albert gróf jászberényi levelével s annak állításait cáfolja.

Tisza beszéde után elhatározta a gyűlés, hogy üdvözlő táviratot küld Khuen Héderváry Károly gróf miniszterelnöknek és Láng Lajosnak.

Este 7 órakor háromszáz terítékű bankett volt, melyen Szávay Gyula iparkamarai titkár, majd Freund Jenő ügyvéd mondtak felkötő beszédet, Tisza István gróf Debrecen fejlődésére, Berzeviczy Albert pedig a város közönségére emelte poharát.

Fél tizenegy órakor éjjel tért vissza Tisza István Budapestre.

A Társaskör átalakult.

A Nemzeti Társaskör vasárnap délelőtt tartott közgyűlésén határozatilag mondta ki, hogy politikai körre alakul át. A közgyűlésen, amely délelőtt tizenegy órakor kezdődött mintegy kétszázán jelentek meg a kör tagjai közül.

Ezzel a Nemzeti Társaskör megszűnt és a mai naptól kezdve a körnek a Nemzeti Munkapárt Országos Köre a címe.

Kristóffy Aradon tüzelte a szociálistákat, kik imponáns fogadtatást készítettek neki

Eröss Lajos szuperintendens Nagyváradon.

A nagyvárad ref. egyháznak ünnepe volt vasárnap. Vendégül tisztelhetette a tiszántuli ref. egyházkerület két kiváló fejét, dr. Eröss Lajos szuperintendens és gróf Dégenfeld József főgondnokot. Az egyházfő látogatása egy különös szempontból is figyelmet érdemel. A nagyvárad ref. egyház fennállása óta ugyanis ez a legelső eset, hogy szuperintendensét vendégül láthatta.

A megállapított programhoz híven vasárnap délelőtt az újvárosi ref. templomban istentisztelet volt, melyen Eröss Lajos prédikált. Utána praesbiteri gyűlés volt, melyen az egyházfő informáltatta magát az egyház ügyeiről.

Délben a Fakete Sas szállodában az illusztris vendégek elé tisztelgő küldöttségek járultak, melyek előtt Fetszer Antal felsz. püspök látogatásra fogadta a szuperintendensét. Utána a

nagyvárad ref. ev. egyház Korbél József vezetésével. Továbbá a Protestáns Jótékony Egyesület Sulyok István vezetésével, Nagyvárad várososa Rimler Károly vezetésével, Biharvármegye Keszthelyi Zoltán vezetésével, a posta- és táv-írda igazgatósága Siket Traján vezetésével, a pénzügyigazgatóság Németh István vezetésével stb. stb.

Délután 2 órakor a Pannonia éttermében diszebedt volt. Megjelent az összes protestáns előkelőség, körülbelül kétszázán. Az első pohárköszöntőt Eröss Lajos mondta a királyra. Utána az egész társaság felállott és elénekelt a Himnusz. Barry József a nagyvárad ref. egyház nevében, továbbá Sulyok István, Csák Máté gróf Dégenfeld József, Milye Mihály törvényszéki bíró és Gerencsér József kántor.

Meg kell e helyen még jegyeznünk, hogy a bankett elsőrendű volt. Fehér Károly vendéglős minden tekintetben megfelelt a várakozásnak.

Ébéd után Eröss szuperintendens látogatásokat tett a városban.

A két egyházfő tegnap elutazott Nagyváradról, hogy Nagyváradról, hogy a vidéki egyházakat is meglátogassák.

Programbeszéd a megyében.

A vasárnapi nap igen zajos volt politikai szempontokból. Három jelölt is tartott programbeszédet kerületében. Programbeszédet mondott vasárnap a haszupályi kerületben Komjánn Beöthy László dr, a margittai kerületben Márkus László dr és székelyhidi kerületben Fráter Loránd.

A programbeszédnek mind a megszokott formákközött zajlottak le. Kiemelkedik a három közül a székelyhidi, melynek keretében locsant szét a legelső záptojás Biharvármegye mostani választási mozgalmait.

Székelyhida Fráter Loránd valóságos diadalmenetben vonult be. 24 fehér ruhás leány virágcsokorokkal fogadta a jelöltet, akit zászló erdőben kísért fel a székelyhidi tere a diszbandérium. A környéket szekér tábor lepte el, melyen a vidéki polgárok jöttek. Mintegy háromezren jelentek meg a gyűlésen. A gyűlést Babós János nyitotta meg, aki mikor meglátta a hatalmas nagy tábort önkénytelenül is elmosolyogta magát örömeiben.

A gyűlésen Molnár Ákos pártjabeliek is voltak jelen, akik az elnök mosolyát félremagyarázták és záptojással kezdték dobálni a pódiumon levőket. Kell mellenebb kimenetele is lett volna a dolognak, ha a csendőrök idejekorán közbe nem lépnek és elejét nem veszik a botránynak. A gyűlés további része minden incidens nélkül folyt le. Fráter elmondta programbeszédét, melyet nagy tetszéssel fogadták.

A másik gyűlés Margittán volt, ahol 800 választó jelent meg. A gyűlést Bonyi Adorján közjegyző nyitotta meg, aki után Pálffy Gyula dr ügyvéd mondt beszédet s indítványozta, hogy a kerület jelöltjéül Márkus László drt kiáltásák ki, ami meg is történt. A jelölés után küldöttség ment Márkus Lászlóért, aki az ottani uradalomnak volt vendége. Márkus meg-

jelenvén a gyűlésen, megtartotta programbeszédét. Beszédében Márkus a nemzeti munkapárt programját ismertette, melyet magáénak is vallott. A gyűlésen sok Molnár-párti is volt jelen, akik a beszédet folytonos közbekiáltással zavarták.

— Éljen Szatmári Mór!

— Nem kell nekünk Márkus, itt van Szathmári!

Ilyen és ehhez hasonló közbekiáltásokkal fogadták a függetlenségi Márkus beszédét, mely egy félóráig tartott. Beszéd után bankett volt, melyen mintegy 500-an jelentek meg.

A harmadik programbeszédet Beöthy László a haszupályi kerület munkapárti jelöltje mondta el Konyáron. Az új párt egyik legagilisabb emberét a választók nagy tömege hallgatta végig. Beöthy László beszédében ugyanazokat mondta el, amiket már ismerünk korábban elhangzott beszédeiből és a párt alakulásaiból.

A gyűlések, eltekintve az elmondottaktól, rendben folytak le.

A Nagyvárad Takarékpénzt. tőkemelése.

Vasárnap délelőtt rendkívüli közgyűlést tartott városunk legrégebbi pénzintézete, a Nagyvárad Takarékpénztár. A rendkívüli közgyűlés tárgya az alaptőke felemelése és az alapszabályok és a nyugdíjszabályok módosítása volt.

A közgyűlések Hlatky Endre főispán, igazgatósági elnök elnökölt. Jelen voltak: Dr. Hoványi Géza, dr. Hoványi Gyula, Lopusny Gyula, Balogh Kálmán, Hanzély István, Szödényi Nándor, Jancsó Lajos, Papp Imre, Frankó Endre, dr. Krüger Aladár, Vermes Jenő, Weisz Ernő, dr. Mayer László, Südy Gyula, Petry Gyula, dr. Medvigy Gábor, dr. Gyöngyössi István, Sonnenfeld Adolf, Böszörményi Géza, Huzella Gyula, Pallay Lajos, Kacziány Károly, dr. Bozóky Alajos, dr. Pataky Arnold, Bogdán Jenő, des. Echerolles-Kruspér Gilbert, Fényes Manó, Székely Sándor, Frankó József, Szemes Ferenc, Justh Károly és még többen a részvényesek közül.

Hlatky Endre elnök a közgyűlést megnyitván, rámutat az okokra, melyek szükségessé tették, hogy a Nagyvárad Takarékpénztár alaptőkéjét ismét felemelje. Dr. Hoványi Géza vezérigazgató felolvasta az igazgatóság javaslatát, melynek értelmében az eddigi 2000 koronás részvényeket, szám szerint 600-at, a tartalék-alapból 4000 korona névértékre emelik fel s ekként az eddigi 1,200.020 korona alaptőke 2,200.000 koronára emeltetik; azonfelül kibocsát a takarékpénztár 600 darab új 4000 korona névértékű részvényt is s ezzel az alaptőke összesen négy millió ötszáz ezer koronára emelkedik. Minden régi részvény után egy új részvény jegyezhető. Az új részvények kibocsátási árfo-lyama 4500 korona, melyből 4000 korona az alaptőké, 500 koroha a tartaléktőkéket illeti.

A közgyűlés az indítványt egyhangulag elfogadta; ennek megfelelőleg módosították az alapszabályokat is. Végül a nyugdíjszabályzatot eszközölték többrendbeli módosítást s kimondták, hogy a takarékpénztár új tisztviselői a Pénzintézetek Országos Nyugdíjgyesületének lesznek tagjai.

DAJKOVITS

utólérhetetlen villanyfelvételei borus
sötét napokon legalkalmasabbak! 33

Befejezésül Hlatky Endre megköszönte a részvényesek érdeklődését s az intézet további működésére Isten áldását kérte.

Az új részvényekre vonatkozólag az igazgatóság úgy intézkedett, hogy minden részvényes gyakorolhassa elővételi jogát s ezért sikerült egy fővárosi intézettel olyan megállapodásra jutnia, hogy ezen intézethél az új részvények lombard fedezetként elhelyezhetők, a részvényesek pedig a névérték egész összegét kölcsönként megkapják, 1 százalékkal az Osztrák-Magyar Bank kamatlába felett úgy hogy a remélhető osztalék több lesz, mint a fizetendő kamat.

Ennek következtében nagyon kevés részvényes fogja elővételi jogát eladni. Ma a régi részvényeket (természetesen elővételi joggal együtt) 8500 koronáért, az elővételi jogát magát 200 koronáért veszik.

Panaszok egy körorvos ellen.

A repülés problémája. — A conservált gyümölcsök.

Dr. Möriz Ernő megyei főorvosnál az utóbbi időben több ugrai lakos tett panaszt az ottani körorvos dr. Grünfeld Adolf ellen. A panaszok mind olyan természetűek voltak, melyek bár nem képezték ugyan oly súlyos dolgokat amelyek fegyelmi vétség alapjául megállhattak volna, azonban különös voltuknál fogva feltűnően megkivánták, hogy megindítsák benne a vizsgálatot, annál is inkább mert arra lehetett következtetni, hogy a körorvos nem normális ember.

A panaszok szerint dr. Grünfeld Adolf különösen viselkedik. A legtöbb esetben azt mondja, hogy ő betegeknek megvizsgálásakor hangokat hall és ezekből meríti orvosi tudományát. A betegeknek legtöbbszór calomelt rendel még pedig szabálytalanul, szájviz nélkül minek következtében a betegeknek mérgezés áll elő, úgy hogy az inyhús gyuladásba jön és a betegek napokig csak hig ételeket tudnak magukhoz venni.

A főorvos jelentést tett az alispánnak, aki a csétfai főszolgabíró bízta meg a vizsgálat foganatosításával. A főszolgabíró meg is tette jelentését, amely már sokkal súlyosabb dolgokat tartalmaz, mint a főorvosi jelentés. E szerint a körorvos egy ideges természetű ember sem a magyar sem a német nyelvet nem beszéli tökéletesen. Hirtelen indulatú ember aki előbb ugyan csendesen beszél a felekkel, de később annyira fokozza hangját, hogy valósággal kiabál.

Orvosi működése sok kifogás alá esik. Így egy téli napon megjelent a Szilassy féle tanyán reggel 7 órakor és megvizsgált 4 beteget: A vizsgálatot délután 4 órakor lett kész, amikor az egyik beteget kanyarósnak, a másikat vörhenyesnek, a harmadikat tifuzosnak, a negyediket fültömírgy lobosnak jelentette be.

Nagyharsányban szintén megjelent a körorvos és ott 40 gyermekben állapított meg fültömírgy lobot, mely betegség a gyermekeknek

3 hétig tartott, holott ez a betegség 3—8 nap alatt gyógyul,

Ugrán az épen kint időző szolgabíró előtt feltűnő módon dicsekedett vele, hogy ő megoldta a repülés problémáját. Ugrán pedig sohase látták az orvost repülőgépen dolgozni. Ugyanekkor szintén gyanus modorban azzal dicsekedett, hogy felfedezte a gyümölcsök konserválását, amelyért a bécsi kormánytól magas kitüntetést is nyert. Mindezeket pedig a légi hangok sugták neki.

A beteges agyrendszerű körorvost figyelmeztették, hogy viselkedjék normálisan, amire kijelentette, hogy őt nem lehet presszionálni ő nem kér tanácsot senkitől.

Végre is a főszolgabíró előtt gyanus lett a körorvos viselkedése és megkereste a tomóci főszolgabíró, hogy az orvos előléteiről adjon felvilágosítást. Grünfeld ugyanis a tomóci járás Pöskei községében volt előzőleg mint körorvos, a tomóci főszolgabíró jelentése szerint Grünfeld már ott sem volt normális és e miatt kellett állásától megválnia.

A csétfai főszolgabíró jelentése alapján a körorvost valószínűleg szabadságot fogják, hogy gyógykezeltesse magát, mert egy egészségügyi kör nem maradhat egy abnormális észjárású orvos vezetése alatt.

UJDONSÁGOK.

Tájékoztató.

Április 17. A Legényegylet közgyűlése d. u. 5 órakor az egylet helyiségében.

Május 5. d. e. 11. Kath. Kőr zárúnnepélye a püspöki palotában.

Botrány egy színelőadáson.

Cug van, tegyék be az ajtót.

Nagyszalontán a műkedvelő fiatalok vasárnap este egy odaváló szerzőnek, Fazekas Géának a darabját adták elő. A darabban egy képviselő szerepel, aki éjjel jár a gyűlésekre és emiatt felesége kérdőre vonja. Kiderült, hogy ez a képviselő a gyűlésen mindössze csak annyit mondott, hogy:

— Cug van, tegyék be az ajtót!

Eddig a darabról. Két évvel ezelőtt a nagyszalontaiak képviselője Balogh Mihály egy képviselőházi ülésen ezt a mondást szintén elmondta, amiből kifolyólag a Balogh pártiak most találva érezték magukat és mindenáron tiltakozásuknak akartak kifejezést adni. Evégből nagy gyűlést hívtak össze Szalontára melyen komolyan tárgyalták az ügyet. Természetesen a párt komolyabb tagjai nevéseknek tartották az ügyet és azt akarták, hogy ne is vegyenek az egész dologról tudomást. Viszont a párt hevesebb tagjai követelték, hogy hasson oda a párt, miszerint többet ne adják elő a darabot. Szavazásra került a dolog és az indítványt szótöbbséggel elvetették.

A heves Balogh-pártiak erre elhatározták, hogy most már önmaguktól fogják megakadályozni a darab előadását. Vasárnap este, amikor a darab másodszor került színre a Balogh

pártiak éktelen lármát csaptak az előadás alatt s megakasztották a darab előadását.

A jelenlevők nagy ügygyel-bajjal tudták megszabadítani a Balogh-pártiaktól a termet mire az előadás tovább folyt.

Országos Diák Gyorsíró kongresszus Nagyváradon.

A nagyváradai mozgalmas diáknapiaknak jelentőségteljes befejezést az Országos Diák Gyorsíró Szövetségnek a város háza dísztermében tartott nagygyűlése adott. Súlyt és jelentőséget kölcsönözött e gyűlésnek ama körülmény hogy azon dr. Gopcsa László min. osztálytanácsos is megjelent és hatásos beszédet mondott.

A gyűlést d. u. 3 órakor nyitotta meg Tráger Ernő az O. D. Gy. Sz. elnöke.

Tráger Ernő bejelenti az igazgató választmány határozatát, mely szerint a nagygyűlésnek társelnökei Erdélyi Imre a Budapesti Egyetemi Gyorsíró Egyesület alelnöke és Rosenthal József a Nagyváradai Jogakadémiai Gyorsíró Egyesület elnöke, jegyzője Hodsa Márton, hitelesítőik pedig Kamenszky Árpád és Reke Kálmán.

Majd meleg szavakkal üdvözli dr. Gopcsa Lászlót, ki a Szövetségnek tiszteletbeli tagja is Utána Hódosi Márton a nagyváradiai nevében üdvözli, amire dr. Gopcsa a következőkben válaszolt:

Nem üres szó, hanem mély és igaz érzés az amit érzek e pillanatban midőn megjelenem az önök nagybecsült körében megjelenem itt igazszeretettel, mint vérbeli gyorsíró is. Mert én életemnek minden pillanatát, minden szakát arra használtam fel, hogy a gyorsírás és a gyorsírás ügyét tölem telhetőleg előbbre vegyem. Nem volt olyan alkalmam, hogy úgy az elmélet, mint a gyakorlat terén a gyorsírás ügyét ne szolgáltam volna és ígérem, hogy minden megtörténhetik, de egy nem fog megtörténni az ugyanis. ami lelkemben a gyorsírás szeretetét megigagassa. Ezt ami inkább mondhatom, mivel én az önök Szövetségének tiszteletbeli tagja is vagyok és mivel különösen örülök, hogy Nagyvárad városában a gyorsírás ügyének új intézményét fiókját kívánják létesíteni. Mint a gyorsírás történelmével foglalkozó tudom, hogy eddig is virágozott itten a gyorsírás és Adorján Emil személyében üdvözöljük azt az irányt, mely itt meghonosodott azonban az az a bittem, hogy mikor egy ilyen szövetség ügyét szolgáljuk, a gyorsírás összes rendszereinek ügyét kívánjuk szolgálni.

Ezt annál könnyebben is megtehetjük, mert Nagyvárad már jogakadémiájánál fogva is elég tekintélyes arra, hogy a gyorsírás és a kultúra ügyét szolgálhassa. Erős a hitem és meggyőződésem, hogy mikor most a gyorsírás magasabb fokú törekvéseinek ugyszólván bölcsőjénél megjelenik, a gyorsírás ügye nem fog ellankodni. Az a verseny, amely ma megindult és mikor a gyorsírásnak, egyszerű, szerény, szürke kis katonái kezükben a fegyverrel szolgálják a gyorsírás ügyét, nekem biztató kezdetet ígér. Igéri azt, hogy Nagyvárad is megfelelő helyet fog magának kivívni és a gyorsírás tekintetében sem fog elmaradni a többi kultur városok sorából. Szeretetteljesen köszöntöm az O. D. Gy. Sz. nek ezt a törekvését és boldognak és büszkének érezhetem magamat, hogy eljöhettek, hogy tiszteletteljesen és igaz szívből üdvözöljem önöket. Meg vagyok győződve, hogy az az üdvözlés, amely önöktől jött, igaz szívből eredt és biztosíthatom, hogy az az én igaz gyorsírói szívemhez is talált. Remélem, hogy akkor el-

Tisztelettel

ÉRTESETÉS!

Üzletünk átalakítása végett az összes áruinkat, ugymint: blonsok pongyolák, aljak, kabátok, kosztümök,

gyermek ruhák

s egyéb cikkekkel e hó végéig minden elfogadható árban árusítjuk.

WÉBER TESTVÉREK

Nagyvárad. Bémer-tér. Az árusítás naponta reggel 8 órától este 7 óráig tart, a berendezésnek egy része, valamint egy hármás pénzszekrény eladó.

mondhatom máskor is, hogy életemnek minden szakát, nemcsak a gyorsírás azanyozta meg, hanem hogy én is aranyakkal, érte pályadíjakkal, fogom szolgálni a gyorsírás ügyét. (Zajos taps és éljenzés.)

Ezt követte *Trager* Ernőnek Iskolánk felszázados ünnepéről szóló megemlékezése, majd pedig *Bálint* Antalnak a rendszeri revizióról tartott előadása. Ez utóbbihoz *KMN* Gyula fűzött néhány, helyes megjegyzést a kereskedelmi iskolák szempontjából, amit a nagygyűlés egyhangulag tudomásul vett. Ezután dr. *Téglás Géza* felolvasását, amelyben a gyorsírásnak a bíróságnál való szélesebbkörű alkalmazását.

A felolvasások sorát *Rosenthal* Józsefnek a völkéri gyorsíróegyesületek hivatását fejtette.

Az indítványok során a nagygyűlés *Hodosi Márton* ajánlatára táviratilag üdvözölte *Zichy János* grófot. *Erdélyi Imre* meleg szavakban bucsuzott a váradai műtársaktól, *Rosenthal* József pedig *Kiss Géza* jogtanárnak köszönte meg a gyorsírók iránti rokonszenvét. Este a Pannóniában sikerült bankett volt.

Kérjük igen tisztelt vidéki olvasóinkat, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében e miatt akadály történjenek.

* **Személyi hir.** *Gopcsa* László kultuszminiszteri osztálytanácsos, aki a budapesti egyetemi hallgatók hangversenye alkalmából a kultuszminiszter megbízásából jött Nagyváradra tegnap délelőtt kirándult a Püspök- és Félix-fürdőbe s megtekintette a két fürdőtelepet, továbbá megemlékezett a nagyváradai régészegylet muzeumát. A miniszter képviselője a tegnap délutáni gyorsvonattal utazott vissza a fővárosba.

* **A király elismerése.** Királyi felsége *Kunze* Gusztáv 7 huszárezredbeli főhadnagynak, a csapatszolgálatban tanúsított kitűnő működéséért legfelsőbb megelégedését nyilvánította.

* **Tisztelgés a főispánnál.** Nagyvárad város iparoktatási bizottsága és az ipariskolák tanszemélyzete tisztelgett *Hlatky* Endre Nagyvárad város főispánjánál. A tisztelgőket *Lukács Ödön* városi tanácsnok, az iparoktatási bizottság elnöke vezette s üdvözlő beszédeiben kérte a főispánt, hogy Nagyvárad iparoktatásának ügyét vegye pártosságába s ismert jóindulattal támogassa. *Hlatky* Endre főispán szívélyesen fogadta a tisztelgőket. Elismeréssel szólott az ipariskola fontosságáról, valamint a bizottság és a tantestület működéséről. Készséggel ígerte meg támogatását a saját hatáskörében. Végül szívélyesen vett búcsút a tisztelgőktől.

* **Széchenyi Jenő apátkanonok ebédje.** Vasárnap délután a lat. szer. káptalan rangban legidősebb tagja, *Széchenyi* Jenő apátkanonok szűkebb körű ebédet adott a kultuszminiszter képviselője, *Gopcsa* László dr. osztálytanácsos tiszteletére *Fetser* Antal főszentelt püspök káptalani helytartó, *Gabriely* Lajos kanonok *Bozóky* Alajos dr. jogakadémiai igazgató *Molnár* Imre, *Hoványi* Gyula *Kiss* Géza dr., *Sigmond* Andor dr. jogakadémiai tanárok, *Kozári* Gyula honvéddhadapródiskolai, *Némethy* Gyula dr. papnevelői tanár voltak a meghívottak. A házigazda vendége egykori kedves hivataltársa *Gopcsa* László osztálytanácsos egészségére ártított poharat, akit először volt alkalma nagyváradai házában

tisztelni mire a felköszöntött szellemes tószban válaszolt.

* **A »Sorompó« megalakulása Nagyváradon.** Az elmúlt vasárnap oly mozgalmas és eseménydus volt Nagyváradon, hogy fontosságánál sokkal kevesebb érdeklődés övezte egy kiváló intézménynek, a Sorompó Ligának a megalakulását. A magyar iparvédelem és fejlesztés nagy gondolata éppen ezért, ezeknél tisztán véletlen okoknál fogva csak csekélyszámu érdeklődőt hozott vasárnap délelőtt a jogakadémia dísztermébe, ahol ez a nagyjövőjű egyesület megalakult. Pedig rendkívül értékes előadásokat hallottunk ott. Az alakuló gyűlés elnöke dr. *Kiss Géza* jogtanár volt. Az alakuló gyűlés szónokai voltak dr. *Téglás Géza*, a »Sorompó« elnöke, *Gopcsa* László dr., aki a kultuszminisztert képviselte és rendkívül tartalmas beszédben méltányolta a magyar fiatalság ezen életrevaló törekvéseit. *Posta Béla* és *Huzella* Gyula beszédei után az elnök kimondta a »Sorompó« nagyváradai osztályának megalakulását és annak szervezésére egy szűkebb bizottságot küldött ki.

Érettségi vizsgálatok a főgimnáziumban. A premontrei főgimnáziumban a f. tanévben megtartandó rendes érettségi vizsgálatokra való jelentkezés úgy a tendes, mint a magántanulóknak részére április hó 15-én, pénteken délután délután 12 órakor iesz az igazgatói irodában.

* **Kozmetika.** A kozmetika gyógyintézetben (Rákóczi-ut 5.) szigoruan orvostudományi alapon mindennemű arc és szépség-hibák feltétlen sikerrel kezelhetők. A pattanásos májfoltos, szeples arcok ideális tisztává válnak, archegek eltűnnek, hajhullás megszűnik, eredeti színe visszaadható. A korai arcráncok elsimítása ugyszintén az orr s egyéb arcrészek elferdülései meglepő szépen kiigazíthatnak. Olvasóinknak ajánljuk ezt a gyógyintézetet.

* **Bimbóhullás.** *Mayercsik* Ferenc városi tisztviselő kis leánykája *Jolánka*, 9 hetes korában elbuoyt. Temetése tegnap délután ment végbe.

x *Finom uri fehérnemű és minden uri divat és kalap ujdonság megérkezett*

Róth M. utóda cégnél.

Bémer-tér.

Eredeti angol férfi cipők.

x **Olvassa el kérem!** ha érdekl, hogy lakásában miért érhet el takarítást villamos áramfogyasztással. On égethet már 16 gyertyafényű *Wolfram* négyöt és ami a régiakkal szemben óránként kb. 3 fillért takarít meg, tehát nem szükséges aki nem akar nagy világitást hogy 32-es vagy 50 gyertyafényű égőket alkalmazzon és ami a fő nálam ezen *Wolfram* égő 2 K 40 fill. *Stern* villamos felszerelési vállalata *Bémer-tér 2.* Telefon 556. Szívesen szolgálk felvilágosítással

x **A Lloyd kávéház** modernül berendezett helyiségében április hó 7. 8. 9. és 10. én a következő igen érdekes mozgóképek ujdonságok lesznek bemutatva: 1. Maszla ur szabadságon. 2. Felfordult világ. 3. Modern dreszura. 4. Herkules túrról. 5. Nizzai karnevál. 6. Urhatnám szolga. 7. Doktor Fantom. 8. Szegény leány története. Szombattól kezdve műsorra kerül *Lueger* temetése amely képen ő felsége és az összes főherceg.

x **Hirdetmény:** A Polgári ta arékpénztár r. t. új kibocsájtási részvényei az ideiglenes elismervény ellenében az intézet pénztáránál átvehetők.

* **Borsalino, Pichler** és angol kalap tavaszi ujdonságok **REICHARD ARUEHÁZÁBA** megérkeztek, hol legelegausabb budapesti és amerikai cipők kaphatók.

Ügyvéd a vádlottak padján.

— Harmadik és negyedik nap. —

Nagy érdeklődés közepette folyt le a *Rokszin* per tárgyalásának harmadik és negyedik napja is. A vádlottak már mind ki vannak hallgatva, a szembesítések is megtörténtek, most már a tanuhalgatásokon van a sor. A tegnapi nap folyamán ki lett hallgatva *Zámori* Mária alapítványi hölgy is, aki tudvalevőleg a perben koronatanu és akinek meg nem jelenése miatt napoltatott el a multkori főtárgyalás.

A két napról a tudósításunk a következő:

Vasárnap délelőtt folytatták még idősb *Porumb* Neszor kihallgatását. Vádolva van azzal, hogy három ízben megszarolta dr. *Rokszin* Györgyöt olyformán, hogy feljelentéssel fenyegette, ha nem ir alá neki egy 20,000 koronás váltót. Itt *Porumb* Neszor ezeket határozottan tagadja. Ki lett hallgatva még a 9000 és 15 000 koronás váltóhamisítás körülményeire.

Az összes vádlottak kihallgatása után dr. *Fráter* Pál előterjesztésére a törvényszék elrendelte *Richticzky* Jeromos. ifj., *Szokolay* Tamás, *Pakala* Tamás, *Urgy* József és *Rokszin* Miklós újabb tanuoknak a megidézését.

Ugyancsak dr. *Fráter* Pál előterjesztésére elrendelte a törvényszék egy újabb körülményre a zárt tárgyalást, amely egy női becsülettel lévén összefüggésben a nyilvánosság kizárását indokoltá teszi.

Szembesítették először dr. *Rokszin* Györgyöt és *Porumb* Kornélt a következő állításokra: igaz e, hogy *Porumb* Kornél a hamis váltóval szerzett 1400 koronából azért adott át 500 koronát *Hajdu* Béla járásbírónak, hogy az a *Porumb*—*Burdán* perben *Porumb* javára dűntsön; igaz e, hogy dr. *Rokszin* György 2500 koronát ígért *Porumb* Kornélnak ha a *Bleyer*—*Zámori* perben hamisan vall; igaz e, hogy a kérdéses leveleket *Rokszin* diktálta igaz e, hogy *Porumb* a 9000 és 15000 koronás váltókat *Rokszin* tanácsára hamisította meg; igaz e, hogy *Rokszin* *Porumb*nak a kérdőpontokat előre elküldötte; igaz e, hogy *Porumb*nek *Rokszin* tanácsolta a Romániába szökést.

A szembesítés során mindkét vádlott megmarad állításai mellett.

Ezután következett *Porumb* Kornél és *Barb* Parthém szembesítése arra, hogy adott-e *Barb* ajánló levelet *Porumb*nek utlevél szerzésére és *Borb* diktálta-e azt a levelet *Porumb*nek, melyben az magára vállalja a váltóhamisítást mindketfen megmaradnak előbbi vallomásuk mellett.

Szembesítették meg dr. *Rokszin* Györgyöt és özv. dr. *Duma* Flóriánét továbbá dr. *Rokszin* Györgyöt és id. *Porumb* Neszort. Mind megmaradnak állításuk mellett.

Hétfőn megkezdődtek a tanu kihallgatások.

Kihallgatták először *Bleyer* Manó bérlet arra, hogy tényleg létrejött-e szóbelileg az a bérleti szerződés, melyre *Porumb* Kornél az ez iránt folytatott polgári perben megesküdött és amely vallomását később visszavonta.

Bleyer Manó határozottan állítja a bérleti szerződés létrejöttét.

Zámory Mária alapítványi hölgy viszonylagos érvekkal bizonyította vallja, hogy a bérleti szerződés közte és *Bleyer*ek közt annál is inkább nem jöhetett létre, mert ő, mint laikus, ilyen nagy ügyben egyedül nem mert cselekedni. Különben is kezdettől fogva félt a meglátogató *Bleyer*ektől, akikről ő így vélekedett, hogy megrohanják és kizsarolják őt.

Az ugyanezen körülményre kihallgatott *Bleyer* Jenő és *Bleyer* Manóné a fenti *Bleyer* Manó vallomását erősítik meg.

Tegnap hallgatták még ki dr. *Fráter* Pál ügyvéd előterjesztésére *Vengrinszky* Gyula

gazdatiszt, aki viszont Zimory Mária vallomását erősítette meg.

Kihallgatták végül Pakala Péter ügyvéd-jelöltet és Bordán Szilviusz századost.

Itt említjük még meg, hogy özv. dr Duma Flóriánné a tárgyaláson a nagy hőség következtében elájult, de csakhamar magához tért és így a tárgyalást folytatni lehetett.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Kedd: Találkozás,
Szerda: Találkozás.
Csü.örök: Romeo és Julia.
Péntek: Fra Diavolo.
Szombat: Fra Diavolo.
Vasárnap: délután Nagymama, este Luxembur grófia.

Találkozás.

Barton Pál, a Találkozás szerzője azt a kérdést veri fel, hogy mi lesz akkor, ha egy férfi és akkor ismerik fel, hogy egymásnak volnának teremtve, mikor már utjukban áll egymásik házastél? A francia szinpad irodalom szabályai szerint persze nem történhetik más, mint hogy a házasság mint akadály az úból elhárítatik és a szerelmesek egymásélesznek. Örökre-e vagy csak addig, míg egy még az igazibb szerelem nem találkozik, a mikor ismét az újabb akadály fog az előbbi recipe szerint vidám könnyedséggel elhittatni? ez nem tartozik az egy estét betölteni hivatott darab körébe.

A Találkozás is ilyezfórmán oldja meg a problémát. Serval Adrien, a kiváló ügyvéd és politikus, szerelemből nőült. A neje azonban nem képes megérteni a férjét. Nincs köztük sem érzelmi sem gondolati közösség. A férfi a közügyeknek él, az asszony pedig a szórakozásoknak.

Servalné egy barátnője de Langay Kamilla látja ezt és szánalmat, rokonszenvet, majd szerelmet érez Serval iránt. Természetesen a férfi sem mara érzéketlenül. Egy este Serval a pártértekezletre megy vidéki birtokról. Kamilla, aki vendégük, véletlenül tanuja, hogy Servalné magánál fogad egy fiatal embert. Kis idő múlva visszatér a mit sem sejtő férj. Leverve jön, politikai pályáján váratlan akadályokhoz jutott, hosszú időre lehetetlenné van téve. Kamilla vigasztalja, majd mikor Serval nejehez akar menni, minden módon visszatartaná. Mikor már nem sikerül másként az izgalom folytán elveszti az egyensúlyt, urrá lesz fölötte a szenvedély és Serval karjai közé veti magát. Azonban Servalné megtud mindent. Kamilla nem is tagad semmit, de megmondja Servalnénak, hogy ő is tudja a titkot, mely megfoszthatja a Serval nevével. Tudja, de a döntő pillanatban nem bírja megmondani Servalnak. Inkább elutazik. Serval azonban szintén gyanút fog. Neje protekciót és ajánló levelet kér ama bizonyos fiatal ember részére. Serval a neje és Kamilla jelenlétében olvassa fel az illetéről irt meleg ajánló levelet s mikor az illetőnek memmes jellemét érinti, Kamilla elárulja magát egy tiltakozó közbeszólással. Serval ebből mindeat megtud és szakít nejevel.

Nem akarjuk itt a darab morális feltóását fejtegetni. Ebből a kis vázlatól is kitetszik, hogy biz az vajmi gyenge lábón áll. A házasságtörési drámák rendes felfogásával dolgozik. Rokon a házasságtörési drámákkal abban is, hogy nagyrészt jól is van megírva. Leköti a figyelmet elejétől csaknem végig. Sok igazat ellesett az életből. Párbeszédei ötletek. A vége azonban roppantul nyiv képtelenség, amely minden modern színvonalat

egyszerre kicsufol és a közönséget egy kellemetlen csalódás hideg zubanyával lepi meg. Az a levélhistória és annak nyomán következő pillanatnyi gyors befejezés nem más, mint kétségbeesett összerántása az egész darabnak. A szerző látta, hogy már 10 óra elmult, valamiképpen ki kell bonyolítani a csomót, nehogy a közönség unatkozzék és megszőkjék, kapta magát, egy-kettőre elintézte az egész kis ügyet egy deus ex machinával. Ezzel aztán a darabot nemcsak alaposan befejezte, hanem egy kicsit agyon is ütötte.

Az előadás mintaszerű volt. A három főszerep a drámai személyzet három legkiválóbb erősségének kezében volt, E. Kováts Mariska az ő sokszor megdicsért kiváló, egyéni, mélyen átértett és művészileg kidolgozott alakításainak egyikét mutatta be Kamilla szerepében. Étsy Emilia a hiu, könnyelmű és végtelenül üreslelkű divatdámát vitte színre megkapó közvetlenséggel, pompás szinezéssel és realizmussal. Mindkettőjük öltözékei versenyeztek izlésben, fényben. Tóth Elek Servaljában férfias mélység, erő, biztos öntudat és az egész jellem harmonikus kidolgozása kapta meg a néző lelkét. Pompás volt Hunyady Canucheje. Ezt az epizód szerepet művészi színvonalra emelte. Fenyő Emil hódító csábitónak kissé gyenge volt. Kisebb szerepben Gózon ügyeskedett.

A rendezés kifogástalan, az azonban fölösleges, hogy egyes szereplők, mihelyt pár sorral hosszabb mondanivalójuk következik, azt állandóan és következetesen ugyanabban az egy pózban, a szinpad balsarkából és a közönségnek háromnegyed részben hátat fordítva mondják el.

TÁVIRATOK.

Közös minisztertanács Budapesten.

Budapest, ápr. 11. Egy jól értesült bécsi lap szerint április 20-án Budapesten közös minisztertanács lesz. A tanácskozás napirendje még nincs véglegesen megállapítva.

Az országos zeneakadémia igazgatójának balesete.

Budapest, április 11. Mihálovics Odön az országos zeneakadémia igazgatója tegnap át akart menni az utca egyik oldaláról a másikra, miközben két kocsiközé került. Az igazgató félreugrott és elesett. Esés közben oly súlyosan sérült meg, hogy állapota aggasztó.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti tűzdetudósítások.

A gabonatözsde határidői.

Budapest, április 11.

— Délután 4 órakor. —

Buza május 1909 50 kilogrammonként	14.35
Buza októberre	13.91
Buza ápr	11.80
Rozs okt.	10.29
Zab májusra	—
Zab októberre	7.78

Tengeri máj. 1909.	—	—	7.86
Tengeri jul.	—	—	8.05
Tengeri májusra 1910.	—	—	7.24

REGÉNYCSARNOK.

Rózsika.

Irta: White-Mellville G. J.

— Angolból. —

(Folytatás.)

25

Bizony halálig fölboszantanák élceikkel, gunyolódásaikkal. Le kellene mondania elsőségéről s nem mutathatná arcát többé jó társágban. S neki nem maradna egyeb tenni valója, mint visszatérni s káposztát természetien egész jövendő életében Montarbas síkságán Szurja a szivét, ha eszébe jut, hogy ama festői magányban többé nincs vonzerő. A kastély pusztá, az erdő pusztá; Rózsika elhagyott kunyhója a legrettenetesebb pusztaság!

A havon át ballagott, hogy megszokott látogatását meglegye; a szokottnál még gondosabban kiöltözködve — mert elve volt, hirtelenkedni a hercegnőkkel, de udvariasan viseltetni a paraszt lányokkal szemben — és üresen találta a tűzhelyet, lakó nélkül a házat. Eltartott darab ideig, mielőtt belétra, hogy szépen ki lett játszva, mielőtt elhihetta, hogy az ő saját népe az ő kegyét elhárítani s tekintélyét visszautasítani merészkedett. Csak kutatás és tudakozódás után győződött meg arról, hogy Legros Péter leendő menyasszonyával odább állottak valamely retekhelyre, hova hűbéri fenségése és gyűlölt privilegiuma el nem érhet.

A vörösbőrű indiánok a vadonban nehezen megtudják semmiseni nyomukat, ide-oda futkosással fedve el a lábak nyomát a fűben, hogy ez által ellenségeiket tévutra vezessék; de egy civilizált országban pénzen még a madártól a levegőben is lehet értesülést szerezni, s egy menekülőnek nincs több reménye kikerülni az üldözötést, mint egy szarvasnak, melyet egy farka véreb vett üldözöbe.

Pár nap múlva Arnold gróf bizonyos volt az iránt, hogy Rózsika Párisba ment. Néhány nap múlva ezután maga is Párisban volt a Montarbas-palotában, nem messze a Tuileriák-tól s ha rangjának kötelessége nem sürgeti, hogy az első alkalmat felhasználja ő felségeik előtt tisztelegni, most inkább a főváros utcáin s külvárosain keresné zsákmányát, mint hogy a királyné versaillesi lakában bókokat váltson egy csomó főúrral s urhölgygyel.

A társalgás bár nem tanulságos, de kimeríthetlen s a beavatottakra nézve tán mulattató is; a többieknek merően érthetlen. Ő felségeik, ha a király e válhat műhelyétől, szándékukat nyilváníták, hogy délután meglátogatták Trianont s azoka, kiknek joguk van az udvart elkisérni, könnyen fellehet ismerni: az urakat gazdag piros és aranyzsinóros egyenruháikról, melyet Trianonba menve viselni szoktak, mint a kéket Choisyban s a zöldet Compiégneben; a hölgyeket a különös fenség és ünneplés kifejezéséről, mely tulságos udvariságban talál kifejezést, amely oly markirozott és betanult, hogy csaknem durván sértő.

— Nem jön ön velünk? — kérdé de Favras, egy délceg ifju nemes, aki oly odaadó volt a trón iránt, hogy azt tarták róla «királyibb a királynál.» Nem igen lesz már ideje átöltözködni, mert ő felsége a királyné a szánakat két órára rendelte s közvetlen étkezés után indulni szándékozik.

(Folyt. köv.)

Dr. VUOSKIOS GYULA.

Egyszeri használat meggyőző min-
penkit, hogy a

Gyöngy

Szinszappan

minden vízben, akár meleg, vagy
hideg, kemény vagy lágy, gyorsan
és erősen habzik; könnyen hatol a
szövetbe, MEGLEPO GYORSAN
OLDJA A SZENNYET, anélkül, hogy
a szövetnek legkevésbé is ártalmára
volna, teljesen tiszta és ment maró
anyagoktól.

Csodálatos tisztító erejét a nyers
anyagok leggondosabb kiválasztásá-
nak köszönheti.

A Gyöngy

szappan

mindig egyenlő minőségben lesz elő-
állítva.

Használata minden tisztítási célra
és mindennemű mosáshoz a leg-
kiadósabb.

A Gyöngy

Szinszappan

minden háztartásban jelentékenyen
megtakarít IDŐT, MUNKÁT és PÉNZT.

A Gyöngy

Szinszappan

a mosószappanok királya.

Elsőrendű magyar gyártmány

Készíti a

Magyar Zsirművek r. t.

Nagyváradon,

melynek városi raktárában (Zöldfa-
utca) ezenkívül a mosószappanok
minden faja (debreceni, szegedi,
csont, márvány, legfinomabb beretva-
szappan stb.) valamint KÓKUSZSIR,
CSÓ és LEVESTÉSZTÁK a legkisebb
mennyiség vételénél is EREDETI
GYÁRI ÁRON KAPHATÓK.

A Baross-utca 60. számú házban

egy emeleti modern lakás, mely áll 4
szoba, előszoba, fürdőszoba és hozzátartozó
mellék helyiségekből

május hó 1-től kiadó.

Elérkezhetni a Polgári Takarékpénztárnál
Kossuth-utca 4. szám.

Kecskeméthy István

Nemzeti szállodája, étterme és ká-
véháza, Kert-utca, ipartestületi ház.

Van szerencsém, úgy a helybeli, mint a
vidéki közönség b. tudomására hozni, hogy
a Nemzeti szálloda összes vendégszobáit,
sörcsarnokát, éttermét és kávéházát ujonnan
átalakítottam azokat a mai kor igényei sze-
rint berendeztem, a szobaárakat pedig le-
szállítottam. Egyben kiemelem, hogy nyá-
ron át szép kerthelyiség áll a közönség ren-
delkezésére.

Jó magyaros konyhám, frissen csapolt
kőbányai sör és sajátermésű boraimat
mérsékelt árakon biztosítom vendégeim ré-
szére.

Naponta friss és izletes villásreggeli
ebéd és vacsora. Abonensek elfogadtatnak,
mérsékelt árak mellett.

Ugy a szállodát, mint a sörcsarnokot
és éttermet személyesen vezetem s vendé-
geim pontos és előzékeny kiszolgálásáról
mindenkor gondoskodom.

Szives pártfogást kér tisztelettel

Kecskeméthy István,
vendéglős.

Magyvárad, 1. sz. káptalani uradalom.

Tölgyhaszonfa-eladás.

A nagyvárad, 1. sz. főtitelendő
Káptalan f. évi vágásaiban kitermelt
tölgytörzsek, u. m. a nagykeri vágásban
2527 drb a bihar-sályi-i vágásban 1420
darab és a Gyapju község határában
fekvő méhesi vágásban 2770 drb. zárt
írásbeli ajánlatok útján eladatnak. A meg-
ajánlandó vételárnak legalább is tíz szá-
zalékát tévő készpénzzel, vagy takaré-
betéti könyvvel mint bánatpénzzel s az
eladási feltételek egy példányával felsze-
relt, kellően lepecsételt, zárt írásbeli aján-
latok legkésőbb a f. é. április hó 26-án
d. e. 10 óráig Papp Imre káptalani fő-
tiszt ur kezéhez (Sal Ferencz-u. 4. sz.)
beadandók. Az eladási feltételek alólirott
által kivanatra megküldetnek.

Eikésített ajánlatok tárgyalás alá nem
vételnek.

Kelt Nagyváradon, 1910. ápr. 5.

Török László,
urad. erdőmester.

Aszódi Mihály

kávé, cukorka és déli-
gyümölcs nagykereskedő
üzletét február hó 1-én
Sas palota Oláh
hentessel szemben he-
lyezi át Kossuth-u. oldal.

Aszódi

trieszti kávé, tea és an-
gol rum aruházánál a 8
féle zamatu pörkölt kávé
legjobb, legolcsóbb Kos-
suth-u. villamos motor
üzemű kávépörköldéjébe.

Aszódinál

Kossuth-utca, kakao és
csokoládé vásár megkez-
dődtét nagyban és ki-
csinyben olcsó árért. 2
kgr. kuba és gyöngykávé
bérmertve 3 fnt 50 kr.

Téli idényre

theát, rumot, halkonzer-
vek nagyban gyári áron.
Zsur csemegéket nagyban
és kicsinyben olcsó árban
Aszódinál Kossuth-utca.
Cukrástorták kaphatók.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított dr. Just-féle
Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szem-
ben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40
gyertyás Wolfram lámpa darabja 3.60 kor.
100 gyertyás 5 kor. 50 fill.

5 darab izzólámpa darabja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

4 darab nemű izzólámpa különlegességek, fény-
képek és z-l ámpák, ugyancsak legolcsóbb
áron kaphatók.

Csillárok,

ivlám pák

állandóan nagy választékban kapha-
tók s a villamos telepen külön e
céla épített nagy

csillár-raktárunkat
megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1. léertől 12 léertől minően nagyságban

villamos világítás

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővitését, átalakítá-
sát, javítását, ivlám pák kezelését, hozzávaló szénpálcák szál-
lítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat
a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Értesítés.

Tisztelettel hozom a hölgyközönség tudomására, hogy
áruházam megnyitottam.

Szilágyi Ernő

Nagyvárad, Rákóci-ut 3. sz.

(Weiszlovits-ház.)

Áruházam főbb cikkei: Selyem, csipke, szalag és mindennemű ruha, kalap-diszek és összes hozzávalók.

Nagy raktárt tartok: különleges nőiruhakelmékből, himzett batistokból, női harisnya és cérna keztükből.

Valódi francia bőrkeztükből óriási választék.

Uj üzlet!

Uj üzlet!

Villamos és légszesz felszerelési vállalat

Benedek Ferencz

Sas passage.

Telefon 946

Raktáron tart villamos és légszesz felszerelési alkatrészeket. **Olcsó fény** társulat kizárólagos képviselője. Elvállalok karban tartásokat légszesz villany házi esengőket és telefonokat. Költségvetésekkel díjmentesen szolgálok. Telefon hívásokra személyesen megjelnek.

Kiváló tisztelettel

Benedek Ferencz

Kiadó

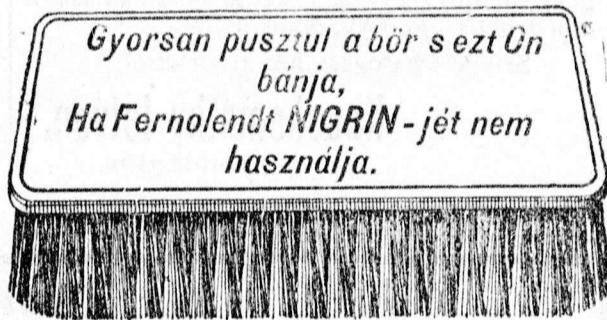
3-4 szobás modern lakás, bolt helyiség
pincze műhelynek

november elsőre.

Értekezhetni

Rosenzweig mideresnél.

*Gyorsan pusztul a bőr ez tőn banya,
Ha Fernolend t NIGRIN-jét nem használja.*

!! Ovakodjunk a molyoktól !!

Közhasznú intézmény!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses figyelmét felhívni e célra berendezett, **molykár ellen védő, biztosító, és raktározó intézetemre.** Elfogadok nyári gondozásra felelősség mellett bármily értékes ruhákat, szőrmeárukat. Férti és női városi bundák, utibundák, szőnyegek, függönyök, gallérok, karmantyukat stb., saját műhelyemben kijavítva, tisztán hiba nélkül szolgáltatatom vissza. Kívánatra azokért házhoz küldök, az üzlet tűz és betörés ellen biztosítva van. Becses pártfogását kérve maradtam kiváló tisztelettel

Dózsa János szücsmester Nagyvárad
Sas passage.

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban.

Tarsoly és Bisztó

különlegességek vaskereskedése

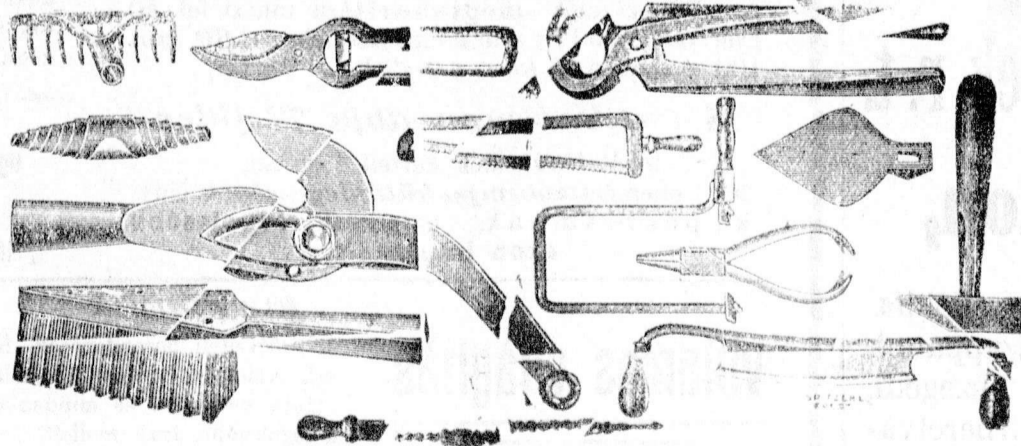
NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut.

Kerti szerszámok

melyek készen benyelezve is *nagy választékban* kaphatók.

Metsző- és

hernyózó ollók
legjobb minőségben.

Mérlegek

sárgaréz tányérral vagy márvány lappal

és sulyok

állami hitelesítéssel minden nagyságban.

M. kir. lőporáruda

s mindennemű töltények, vadászati felszerelések és vadászfegyverek raktára.